

DIANA DAMBRAUSKIENĖ

Lietuvių kalbos institutas

ORCID id: <https://orcid.org/0000-0002-0346-8421>

MOKSLINIŲ TYRIMŲ KRYPTYS: sociolingvistika, geolingvistika, perceptyvioji dialektologija.

DOI: <https://doi.org/10.35321/bkalba.2024.97.11>

JOGILĖ TERESA RAMONAITĖ

Lietuvių kalbos institutas

ORCID id: <https://orcid.org/0000-0002-2988-5194>

MOKSLINIŲ TYRIMŲ KRYPTYS: psicholingvistika, sociolingvistika.

DOI: <https://doi.org/10.35321/bkalba.2024.97.11>

NIJOLĖ TUOMIENĖ

Lietuvių kalbos institutas

ORCID id: <https://orcid.org/0000-0001-6662-4615>

MOKSLINIŲ TYRIMŲ KRYPTYS: sociolingvistika, geolingvistika, kalbų sąveika, kodų kaita.

DOI: <https://doi.org/10.35321/bkalba.2024.97.11>

METODOLOGINĖS NAUJOVĖS KALBINIO VARIANTIŠKUMO TYRIMUOSE

2024 m. spalio 10–11 d. Lietuvių kalbos institute vyko tarptautinė mokslinė konferencija METODOLOGINĖS NAUJOVĖS KALBINIO VARIANTIŠKUMO TYRIMUOSE (*METHODOLOGICAL INNOVATIONS IN THE STUDY OF LINGUISTIC VARIATION*). Konferencijos organizatoriai Lietuvių kalbos instituto Geolingvistikos centro mokslininkai sukvietė tarptautinę akademinę bendruomenę pasidalyti įžvalgomis apie geolingvistikos tradicijas ir naujoves, žodį ir jo reikšmę, regioniškumą ir variantiškumą, bendrinės kalbos standartizaciją ir substandartizaciją bei kalbų ir kultūrų sąveiką. Per dvi konferencijos darbo dienas 48 dalyviai iš 8 valstybių (Vokietijos, Nyderlandų, Slovėnijos, Rumunijos, Lenkijos, Ukrainos, Latvijos ir Lietuvos) perskaitė 36 pranešimus. Pranešimų anotacijos paskelbtos LKI interneto svetainėje¹.

¹ Pranešimų anotacijas žr. https://lki.lt/wp-content/uploads/2024/10/Anotacijos_Konferencija_Metodologines_naujoves_kalbinio_variantiskumo_tyrimuose.pdf.

Pirmoji diena pradėta plenariniu posėdžiu, kuriam pirmininkavo Lietuvių kalbos instituto Geolingvistikos centro vadovė prof. habil. dr. Danguolė Mikulėnienė. Lietuvių kalbos instituto direktorė dr. Albina Auksoriūtė iš žangos žodžiu pasveikino konferencijos dalyvius ir klausytojus.

Pirmą pranešimą *Netolimi horizontai dialektologijoje (The near Horizon in Dialectology)* skaitė prof. dr. Johnas Nerbonne'as iš Nyderlandų Groningeno, Vokietijos Freiburgo ir Tiubingeno universitetų. Pranešėjas išryškino ligšiolinių dialektologijos mokslo tyrimų svarbą ir kalbėjo apie naujas technologijas ir teorijas, leidžiančias naujai tirti kalbinių variantų paplitimą. Kviestinis svečias pasidžiaugė Lietuvių kalbos instituto Geolingvistikos centro mokslininkų taikomais naujais kalbinio variantiškumo tyrimų metodais.

Kita kviestinė viešnia prof. dr. Jožica Škofic iš Frano Ramovšo slovėnų kalbos instituto, Slovėnijos mokslų ir menų akademijos Mokslinių tyrimų centro pranešime *Interaktyvus slovėnų kalbos atlasas – nauji tarptautiniam naudojimui skirti slovėnų geolingvistikos įrankiai (Interactive Slovenian Linguistic Atlas – new Tools in Slovenian Geolinguistics for International Use)* pristatė sukurtą interaktyvų slovėnų kalbos atlasą, kuriame lengvai prieinama tiek tyrimams svarbi tarminė medžiaga, tiek mokslo darbai. Be to, skaitmeninis atlasas gali būti nuolat pildomas kalbos duomenimis, pasitelkiant ir visuomenę.

Posėdį tęsė Lietuvių kalbos instituto Geolingvistikos centro doktorantas Aidas Gudaitis ir šio centro tyrėja dr. Agnė Čepaitienė. Pranešimo *GIS įrankių ir geoerdvinės analizės metodų taikymas lietuvių kalbos variantiškumo tyrimuose (Application of GIS Tools and Geospatial Analysis Methods in the Research of Lithuanian Variation)* autoriai supažindino su naujausiais savo tyrimais, lietuvių tarmėtyroje nauja GIS technologijų metodika perceptyviosios dialektologijos duomenims rinkti ir analizuoti. Pranešėjai klausytojus supažindino su geoerdvinės analizės galimybėmis nustatyti karštuošius tarminių variantų vartojimo taškus, vietinio kalbos varianto prestižo laipsnį, tarmiškai kalbančio žmogaus asociatų vertes ir išvelgti jų sąsajas su įvairiais socioekonominiais veiksniais.

Plenarinį posėdį užbaigė prof. habil. dr. Danguolė Mikulėnienė pranešimu *Ideologinis sovietmečio naratyvas lietuvių dialektologijoje (Ideological Narrative of the Soviet Period in Lithuanian Dialectology)*. Atsižvelgdama į skirtingus sovietmečio laikotarpius ir ideologinio naratyvo daugiasluoksniškumą, prelegentė aptarė kelis lietuvių dialektologijos raidos sovietmečiu etapus, supažindino su svarbiausiais vulgariojo ideologinio naratyvo bruožais.

Mokslininkė atkreipė dėmesį, kad šis laikotarpis didesnio poveikio dialektologijos raidai nespėjo padaryti: tuo metu ir vėliau Lietuvoje buvo išsaugota tarpukario lituanistikos tradicija, veikusi kaip priešnuodis drastiškosios ideologinės adaptacijos naratyvui. Apibendrinama profesorė pabrėžė, kad ideologinė įtaka mokslui buvo pristabdyta pačių kalbininkų.

Toliau mokslinių tyrimų pristatymai bei diskusijos vyko dviejose sekcijose: pirmosios tema – *Geolingvistikos tradicijos ir naujovės*, antrosios – *Žodis ir reikšmė*. Keturiuose abiejų sekcijų posėdžiuose perskaityta 15 pranešimų.

Sekcijų *Geolingvistikos tradicijos ir naujovės* posėdžiams pirmininkavo Lietuvių kalbos instituto Geolingvistikos centro mokslininkės dr. Asta Leskauskaitė ir Rima Bakšienė.

Pirmajame posėdyje Florinas-Teodoras Olariu, Silviu Bejinariu, Veronica Olariu, Ludmila Malahova, Tudoras Bumbu iš Rumunijos mokslų akademijos Jasų filialo ir Moldovos valstybinio universiteto išdėstė kalbos atlaso skaitmeninimo problemas, pasidalijo tarminių tekstų transliteravimo lotyniška abėcėle patirtimi. Heiko Kammersas, Simonas Kasperis ir Jeffrey Pheiffas iš Marburgo universiteto Vokiečių kalbos atlaso tyrimų centro, Diuseldorfo Heinricho Heinės ir Berno universitetų pristatė rengiamą morfologiniam ir sintaksiniam variantiškumui skirtą atlasą, kuris sudaromas atsižvelgiant ir į senąsias tarmes, ir į dabar vartojamas vietines kalbos atmainas, kartu įtraukiant jų vertikalų santykį su standartine kalba. Latvijos universiteto atstovės Anna Stafecka ir Liene Markus-Narvila supažindino su Latvijos geolingvistinių tyrimų ištakomis, aptarė svarbiausias šios srities publikacijas. Pranešėjos atkreipė dėmesį į latvių kalbos geolingvistinių žemėlapių kūrimo metodiką skirtingais laikotarpiais, akcentavo, kad XXI a. išleistuose latvių tarmių atlaso keliuose tomuose žemėlapiai sukurti naudojant „Paint Shop Pro“ programą, o 2022 m. Latvių kalbos instituto sukurta svetainė *dialekti.lu.lv* suteikia nemokamą prieigą prie skaitmeninių latvių tarmių žemėlapių. Kita Latvijos universiteto mokslininkė Lidija Leikuma apibūdino 1885 m. pasirodžiusį Adalberto Bezenbergerio leidinį *Lettische Dialekt-Studien*, t. y. pirmąją monografiją, skirtą latvių tarmėms, išsamiai aptarė kitakalbių sunkumus fiksuojant tarminio teksto fonetinius niuansus. Ji pabrėžė, kad Bezenbergerio monografija išprovokavo kultūriškai naudingą mokslinę polemiką tarp Latgalos dvasininkijos ir inteligentijos, o kitakalbių užfiksuoti tarmės neatitikimai ir klaidos buvo ištaisyti vėlesniuose Latgalos šnektų atstovų tyrimuose.

Antrajame sekcijos posėdyje Edmundas Trumpa iš Latvijos universiteto konferencijos dalyvius ir klausytojus supažindino su Latvijos universiteto Latvių kalbos institute atliekamo latvių bendrinės kalbos ir Kuršo lyvių tarmės priegaidžių tyrimo naujove – sukurtu būdu palyginti greitai vizualizuoti pirmosios ir antrosios formančių (F1/F2) judėjimą tarp priebalsių, – atskirais tyrimų rezultatais, pasidalijo išvalgomis dėl alofonų kokybės kitimo dėsningumų. Lietuvių kalbos instituto Geolingvistikos centro tyrėjos Rima Bakšienė ir Agnė Čepaitienė, apibūdinusios Kazimiero Šaulio 1988 m. veikale *Juodžiūnų tarmė* taikytus tarptautinės fonetinės abėcėlės (TFA) ženklus rytų aukštaičių kupiškėnų patarmės pavyzdžiams užrašyti, juos palygino su dabartiniu TFA ženklų rinkiniu, teikiama lietuvių tarmėms. Pranešėjos atskleidė tuometės ir šiandienės kupiškėnų patarmės kontrastą, aktualizavo autoriaus sukauptų duomenų svarbą, papildomai fragmentiškai aptarė dabartinę kupiškėnų arealo sociokultūrinę ir socioekonominę situaciją. To paties centro mokslininkė Asta Leskauskaitė pranešime pabrėžė ne tik morfologinių požymių didėjančią reikšmę tarminiams variantams identifikuoti, bet ir tai, kad tarminių požymių kompleksiskumas yra svarbus tiek grynajai lingvistikai, tiek kuriant, modeliuojant bei tobulinant kalbos atpažinimo įrankius, dirbtinį intelektą. Tyrėja atkreipė dėmesį į kai kurias morfologijos kaitos aspektus, jos santykį su horizontaliuoju ir vertikaliuoju kontinuumu. Latvijos universitetui atstovaujanti Daira Vēvere, aptarusi latvių tarmių klasifikacijos peržiūros ir atskirų šnektų terminijos sukūrimo poreikį bei išskėlusi Kuržemės lyviškų šnektų, vadinamųjų tamniekų, istorinio skirstymo pagal giliuosius ir sekliuosius šnektos požymius problematiką, pateikė siūlymą šias šnektas skirstyti pagal 4 fonetinius požymius ir perimti Kuržemės lyviškoms šnektoms apibūdinti tinkančią terminiją.

Antrosios sekcijos *Žodis ir reikšmė* posėdžiams pirmininkavo Lietuvių kalbos instituto Bendrinės kalbos tyrimų centro mokslininkės dr. Vilija Sakalauskienė ir dr. Loreta Vaičiulytė-Semėnienė.

Pirmąjį posėdį pradėjo Kyjivo Taraso Ševčenkos nacionalinio universiteto ir Lietuvių kalbos instituto mokslininkai Ihoris Koroliovas, Aurelija Gritėnienė ir Svitlana Hrycenko. Pranešėjai pristatė „Lietuvių–ukrainiečių kalbų žodyno“ makrostruktūros ir mikrostruktūros duomenų laukus, ypatingą dėmesį skyrė iliustraciniams pavyzdžiams. Posėdžiui pirmininkavusi Vilija Sakalauskienė aptarė etnolingvistinę informaciją žodynų makro- ir mikrostruktūroje, parodė, kokią etnolingvistinę infor-

maciją, leidžiančią sudaryti kalbinį kultūrinį augalų paveikslą, galima rasti žodynų straipsniuose, iliustraciniuose sakiniuose, terminuose, frazeologizmuose, paremijose, dariniuose, kolokacijose ir kt. Lietuvių kalbos instituto Geolingvistikos centro tyrėja Vilija Ragaišienė kvietė diskutuoti apie tarmių žodynų reikšmę tiriant kalbinio pasaulio vaizdo suvokimą. Mokslininkė pateikė žodžio *miškas* ir jo sinonimų leksikografinių straipsnių etnolingvistiniu aspektu, atskleidė svarbiausius *miško* sąvokos supratimus, paliudytus žodynuose. Bendrinės kalbos tyrimų centro tyrėja Silvija Paurėlytė-Klovienė, išanalizavusi žodžio *mama* asociacijas bei aptarusi šio žodžio asociacijų lauką lietuvių kalbos pasaulėvaizdyje, konstatavo, kad lietuviškai kalbantys žmonės pagrindines mamos charakteristikas fiksuoja per emocinį santykį su ja, nesutelkia dėmesio į išvaizdą, darbinę veiklą, apibūdina tik kaip pozityvias emocijas keliantį žmogų.

Antrąjį posėdį pradėjusi Lietuvių kalbos instituto Bendrinės kalbos tyrimų centro atstovė Veslava Čižik-Prokaševa, remdamasi *Dabartinės lietuvių kalbos tekstyne* pateiktais XX a. pabaigos – XXI a. pradžios grožinės ir negrožinės literatūros bei publicistikos tekstais, nagrinėjo rusų moters vaizdinį. Pranešėjos teigimu, rusų moters vaizdinys pernelyg neišsiskiriantis: apie ruses pasakojama fiziniu, charakterio, socialiniu, lokalinu, buitiniu, veiklos, ideologiniu ir religiniu aspektu. Loreta Vaičiulytė-Semėnienė, kalbėdama apie vienatvės vaizdinį publicistikoje, teigė, kad, atsižvelgus į žodžio *vienatvė* definicijas pagrindiniuose lietuvių kalbos žodynuose ir trumpai referavus kitų autorių tyrimus, kyla klausimas, ar vienišius visada yra vienas, ar (kada) vienatvė jam gali būti būtina ir kaip skleidžiasi semantinis vienatvės kontinuumas. Rūta Kazlauskaitė iš Vilniaus universiteto Šiaulių akademijos, analizavusi lietuvių autorių poezijoje vaizduojamų žvaigždžių spalvų semantiką ir įvardijimo motyvaciją, priėjo prie išvados, kad žvaigždžių spalva, arba šviesos tonas ir neretai spindėjimas, poezijoje įvardijama ir tiesiogiai, ir metaforiškai.

Konferencijos pirmosios dienos vakarą svečiai ir organizatoriai dalyvavo ekskursijoje po neseniai duris lankytojams atvėrusius Sapiegų rūmus – susipažino su unikaliu baroko epochos architektūros ansambliu, per daugelį metų keitusiu ne tik išvaizdą, bet ir paskirtį.

Antrą konferencijos dieną trijose sekcijose – *Regioniškumas ir variantiškumas*, *Bendrinės kalbos standartizacija ir substandartizacija* bei *Kalbų ir kultūrų sąveika* – perskaityta 14 pranešimų.

Sekcijos *Regioniškumas ir variantiškumas* pirmajame posėdyje, kuriam pirmininkavo Lietuvių kalbos instituto Geolingvistikos centro tyrėja dr. Simona Vyniautaitė, pranešimus skaitė Geolingvistikos centro mokslininkės. Dalia Kiseliūnaitė aptarė lokatyvo ir prielinksnių konstrukcijų konkurenciją vėlyviausiuose kuršininkų kalbos tekstuose, įrašytuose 1961–2014 m. ekspedicijose, ir pažymėjo, kad ne visų informantų kalboje ir ne visais atvejais šios formos konkuruoja kaip lygiavertės: tai priklauso nuo jų sintaksinės semantikos, prielinksnių junginių struktūros, daiktavardžio semantikos ir jo linksniavimo tipo. Posėdį tęsusi Jogilė Teresa Ramonaitė pasidalijo savo ir vertėjos Ievos Frigerio išvalgomis apie Italijos dialektų intarpų grožinėje literatūroje vertimo į lietuvių kalbą strategijas. Pranešėjos atkreipė dėmesį į retai iki šiol naudotą vertimo strategiją originalo kalbos dialektą keisti vertimo kalbos dialektu ir, atsižvelgdamos į Lawrence'o Venuti teoriją apie vertimo teksto savinimą (*domestication*) ir svetinimą (*foreignization*), analizavo Stefanios Auci itališko romano *Sicilijos liūtai, Florijų šeimos saga I* (2023 m.) sicilietišku intarpų vertimus lietuviškame tekste. Diana Dambrauskienė ir Simona Vyniautaitė analizavo Šilalės apylinkių bendruomenių judumo priežastis bei kryptis ir prielaidiškai įvertino judumo ir tarminių požymių realizacijos koreliaciją. Pranešėjos pabrėžė, kad kalbos vartotojų dinamiškumas ir ryšiai su kitų patarmių atstovais yra vieni svarbiausių veiksnių, kurie lemia ir lems aplink Šilalę išsidėsčiusių gyvenviečių vietinių kalbos variantų kaitą. Danutė Valentukevičienė, kiekybiniais metodais tyrusi kietinamojo priebalsio *l* realizacijos pokyčius Varėnos geolekto zonoje gyvenančių trijų kartų pateikėjų kalboje, atskleidė, kad jaunimo kalboje šis požymis yra tapęs nestabiliuojamu tarmiškuoju žymeniu, siejamu su regiolektu, ir atspindi konvergenciją su bendrine kalba.

Antrojo posėdžio, pirmininkaujamo Lietuvių kalbos instituto Bendrinės kalbos tyrimų centro mokslininkės Nidos Poderienės, pirmo pranešimo autorė geolingvistė Laura Brazaitienė lietuvių tarmių klasifikacijose nesutampančių lietuvių kalbos ploto vidurio šnektoms būdingų kai kurių tarminių požymių palyginimu įrodė, kad klasifikacijose nesutampančio tiriamojo šnektų ploto kitimo kryptys žemėlapyje iš esmės nesikeičia. Geolingvistikos centro tyrėjas Žydrūnas Šidlauskas atskleidė, kaip vertinimai iš *emic* perspektyvos (ne)sutampa su statistiniais tarmiškumo įverčiais: net jeigu pateikėjai *emic* lygmeniu nurodo nekalbantys tarmiškai, paprastai iš *etic* perspektyvos jų kalboje tarminių ypatybių aptinkama. Jis akcentavo

kokybinių ir kiekybinių dialektologinių tyrimų, kurie parodo paprastųjų kalbos vartotojų tarminę (ne)kompetenciją, svarbą. Paskutiniu šio posėdžio pranešimu Nida Poderienė pristatė etnolingvistinio klausimyno (apie lietuvių kalbos ir vietos tarmės vartojimo polinkius bei nuostatas lietuvių kalbos ir tarmės atžvilgiu) sudarymo teorinį pagrindą ir konstruktą. Pranešėja akcentavo, kad klausimynas – įrankis, palengvinantis regionų kalbinių bendruomenių gyvybingumo parametrų vertinimų tyrimus.

Sekcijos *Bendrinės kalbos standartizacija ir substandartizacija* posėdžiui pirmininkavo dr. Aurelija Tamulionienė iš Lietuvių kalbos instituto Bendrinės kalbos tyrimų centro. Visus pranešimus šioje sekcijoje skaitė Bendrinės kalbos tyrimų centro mokslininkai.

Rita Miliūnaitė atkreipė dėmesį į tai, kad *Lietuvių kalbos naujažodžių duomenyne* fiksuotas viešojoje vartosenoje specifinę konotaciją turinčių hibridų su priesagomis *-istas, -ė* pagausėjimas. Mokslininkė nurodė bendrinės kalbos ir substandarto reiškinių sąveikos mechanizmus ir šiuos procesus susiejo su kalbos reiškinių substandartizacija. Aurelija Tamulionienė, remdamasi 4 305 mokinių atsakymais į klausimus dėl kalbos pasirinkimo ir vartojimo kasdieniame gyvenime, pristatė kalbos vyravimo kasdienėje vartosenoje sritis, įvertino mokinių teikiamą kalbos (kalbų) pirmenybę skirtingose komunikacinėse situacijose ir atskleidė kalbos vartosenos bendrybes ir skirtumus skirtingose Lietuvos vietovėse. Žydrūnė Šalaviejūtė skyrė dėmesio lietuvių kalbos žuvų pavadinimų motyvacijos ypatybių pristatymui. Išanalizavusi lietuvių kalbos leksikografijos šaltiniuose pateiktus žuvų pavadinimus, pranešėja parodė, kokius konceptualiuosius požymius padeda išryškinti leksemų motyvacijos analizė. Daiva Šveikauskienė kėlė problemą dėl spausdintose gramatikose pateikiamų žinių kalbos kompiuterizavimo ir aptarė nederinamojo pažyminio valdymo ir šliejimo atvejus. Jos teigimu, bandant automatizuoti lietuvių kalbos sintaksinę analizę, kompiuteriniam apdorojimui yra labai nepatogus faktas, kad laikoma, jog nederinamasis pažyminytis yra valdomas pažymimojo žodžio.

Sekcijos *Kalbų ir kultūrų sąveika* posėdžio pirmininkė Lietuvių kalbos instituto Geolingvistikos centro tyrėja dr. Violeta Meiliūnaitė posėdį pradėjo pranešimu apie kalbinę aplinką ir jos įtaką lietuviškumui Šalčininkų rajone. Mokslininkė nagrinėjo kalbinę kulto ir sakralinės paskirties pastatų informaciją, analizavo, kokia kalba pateikiama pagrindinė informacija tikintiesiems, kalbinio kraštovaizdžio duomenis gretino su oficialiąja informacija apie apeigų kalbą ir kėlė klausimą, ar šis kalbos veikimo laukas

Šalčininkų rajone formuoja palankias nuostatas valstybinės kalbos atžvilgiu. To paties centro tyrėja Nijolė Tuomienė svarstė dvikalbių (daugiakalbių) pietryčių Lietuvos vietinių gyventojų bendravimo ypatumus. Mokslininkė akcentavo, kad situacinė kodų kaita tampa universalia strategija komunikaciniams tikslams pasiekti ir tam tikroms pokalbio funkcijoms atlikti, ir pabrėžė, kad skirtingo turinio formalių ir privačių pokalbių pietryčių Lietuvos dvikalbėse ir daugiakalbėse bendruomenėse analizė leido nustatyti aštuonias situacijas – galimas kodų kaitos strategijas. Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto doktorantė Violeta Švaikovskaja, remdamasi Šalčininkų krašto gyventojų pasakojimuose gvildinama išsilavinimo samprata, siekė pagrįsti išsilavinimo, kaip galimos kultūremos, statusą. Pranešėjos teigimu, išsilavinimas matuojamas mokykloje ar kitais būdais įgytais gebėjimais ir mokyklos nelankymą lėmusiomis aplinkybėmis.

Konferencijos darbas baigtas baigiamuoju plenariniu posėdžiu, kuriam pirmininkavo Vilniaus universiteto mokslininkė prof. dr. Kristina Rutkowska. Posėdyje perskaityti 3 pranešimai.

Pirmą pranešimą *Lenkų dialektologija keičiantis kalbinei situacijai kaimiškose vietovėse – nauji metodai naujomis sąlygomis (Polska dialektologia wobec wyzwań zmieniającej się sytuacji językowej na wsi – nowe metody w nowych warunkach)* skaitė prof. habil. dr. Maciejus Rakas iš Lenkijos Jogailos universiteto. Kviestinis svečias atkreipė dėmesį į tai, kad besikeičiant kalbinei situacijai Lenkijos kaimiškose vietovėse reikia naujo požiūrio: dialektologiniams tyrimams svarbūs tampa sociolingvistiniai veiksniai, todėl tyrimų metodai vis labiau artėja prie naudojamų sociolingvistiniams tyrimams.

Antrame pranešime *Etnoteologijos metodai senųjų raštų tyrimuose* plenarinio posėdžio pirmininkė prof. dr. Kristina Rutkowska nagrinėjo etnoteologijos metodų taikymą religinių paminklų tyrimams, aptarė teologinės minties, kylančios iš Šventojo Rašto aiškinimo, raidą ir sklaidą. Daugiausia dėmesio mokslininkė skyrė Konstantino Sirvydo paskaitų konspektui *Explanationes in cantica canticorum Salomonis et in Epistolam D. Pauli ad Ephesios*, parengtam 1620 m. Išdėsčiusi paskaitų struktūrą, jų sąsajas su Sirvydo *Punktais sakymų*, prelegentė atskleidė, kaip šiuose kūriniuose, išreiškiančiuose Sirvydo autorinę mintį, galima aptikti originalių elementų, kylančių iš jėzuitų veiklos Vilniuje kultūrinio konteksto.

Trečią ir paskutinį pranešimą *Naujų pasienių studijų metodų beišskant. Archyvinė etnografinė medžiaga kaip istorinės daugiakalbystės Baltarusijos ir Lietuvos pasienyje tyrimo šaltinis (In Search of New Methods of Border Studies)*.

Archival Ethnographic Materials as a Source of Research on Historical Multilingualism on the Belarusian-Lithuanian Borderland) skaitė Lenkijos mokslų akademijos Lenkų kalbos instituto atstovė dr. Katarzyna Konczewska. Iliustruodama konkrečiu pavyzdžiu mokslininkė pabrėžė istorinių dokumentų svarbą lingvistiniams tyrimams iš vietovių, apie kurias istorinių kalbinių duomenų neturima arba turima ypač mažai.

Apibendrinama tarptautinės mokslinės konferencijos darbą Lietuvių kalbos instituto Mokslo tarybos pirmininkės pavaduotoja dr. Vilija Sakalauskiė pasidžiaugė konferencijos tarptautiškumu, dalyvių gausa, pabrėžė humanitarinių mokslų svarbą ir padėkojo moksliniam bei organizaciniam komitetams.

Baigiamasis konferencijos akcentas – konferencijos dalyviams parodytas dokumentinis filmas *Išsaugojome kalbą*, sukurtas 2023 m. Valstybinės lietuvių kalbos komisijos užsakymu valstybinės kalbos statuso atkūrimo 35-mečiui paminėti.

Gauta 2024-11-15

DIANA DAMBRAUSKIENĖ
Lietuvių kalbos institutas
Petro Vileišio g. 5, LT-10308 Vilnius
diana.dambrauskiene@lki.lt

JOGILĖ TERESA RAMONAITĖ
Lietuvių kalbos institutas
Petro Vileišio g. 5, LT-10308 Vilnius
jogile-teresa.ramonaite@lki.lt

NIJOLĖ TUOMIENĖ
Lietuvių kalbos institutas
Petro Vileišio g. 5, LT-10308 Vilnius
nijole.tuomiene@lki.lt